SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 213. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 16, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 16-го ЛИСТОПАДА 1988 Ч. 218. РІК XCV.

В КИЄВІ ОПУБЛІКОВАНО СТАТТЮ А. СОЛЖЕНІЦИНА

Київ. — Київська газета „Робітниче Слово", орган профспілки залізничників, опублікувала повний текст статті Александра Солженіцина „Жити по правді" (Жить не по лжи). Ця стаття вперше з'явилася в самвидаві в 1974 році, відразу після арешту Солженіцина і його висилки за межі СССР.

Коли фотокопія газети „Робітниче Слово" з 18-го жовтня, де надруковано статтю, дісталася до Парижу, кореспондент агентства Франс-Пресс зателефонував до редакції „Робітничого Слова", щоб довідатись хто дав дозвіл на публікацію. Працівник редакції Петро Московенко відповів, що, приймаючи рішення про публікацію статті Солженіцина, редакція керувалася „духом перебудови". Московенко також повідомив, що до редакції надійшло багато позитивних відгуків. Кілька журналів попросили дозволу передрукувати статтю. Газета „Робітниче Слово" у примітці попередила, що текст може бути не зовсім автентичним, бо друкується на підставі однієї з численних самвидавських копій.

Газета гостро засуджує людей, які багато років цькували Солженіцина й переконували велику частину населення, що не читало й не мало змоги прочитати будь-які твори Солженіцина, що він „винен уже тому, що його звинувачують".

Згідно з іншими повідомленнями з Москви, рецензент агентства „Новості" Едуард Розенталь заявив, що 462 книги, які є в спеціяльних схованках, заборонені для друку ще й досі. Розенталь повідомив також, що готується спеціяльний каталог бібліотечних фондів зі вказівкою „заборонености й дозволености" конкретних видань.

У списках заборонених книг буде пояснення, в який спосіб зможуть отримати до них доступ фахівці.

РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ ДЛЯ ВОЯКІВ

Воррен, Миш. — Члени Українсько - Американських Ветеранів, Станиці ч. 101, у Воррені, Миш., рішили вислати різдвяні подарунки всім воякам американських збройних сил, українського походження із стейту Мишиґен. Просимо батьків або знайомих тих вояків прислати їхні адреси: Ukrainian American Veterans, Post 101, c/o Welfare and service officce, 26452 Eureka Dr. Warren, Mich. 48091.

ТАЛІЙ СПРИЧИНИВ ДИТЯЧУ НЕДУГУ В ЧЕРНІВЦЯХ

Москва. — Аґентство Юнайтед Пресс Інтернешенел, на підставі совєтських джерел інформує, що хемічний елемент талій спричинив дитячу недугу в Чернівцях, про що повідомляла „Свобода" у числі з 5-го листопада ц.р. Недуга атакувала в першу чергу дітей до 15-го року життя і проявлялася забуренням нервової системи, випаданням волосся та загальним послабленням. Хвороба, як відомо, викликала велику паніку не тільки в Чернівцях, але й в цілому СССР. Дехто не виключав можливости впливу радіоактивности, яка поширилася по цілій Україні, Білорусі, сателітних країнах, а навіть Скандинавії, після чорнобильської атомової катастрофи у квітні 1986 року.

Згідно з інформацією в енциклопедії УРЕ, сполуки талію використовуються у виробництві оптичного скла, фотоелементів тощо. Сплави з талію характеризуються антифрикційними властивостями. Сполуки талію отруйні, вражають нервову систему, шлунково-кишковий тракт, викликають випадіння волосся та інші прояви.

У повідомленні ЮПІ говориться, що по совєтській стороні знаходяться фабрики (немає пояснення які саме), які вживають сполуки талію. Подібні фабрики знаходяться також у Польщі і, правдоподібно, в Румунії. Про це повідомила офіційно газета „Правда", орган ЦК КПСС, минулого четверга, 10-го листопада ц.р., цитуючи слова міністра здоров'я Євгенія Чазова, який між іншим підкреслив, що недуга переважно атакувала синьо-оких дітей від півроку життя дфо 14 років. Чому вона почалася в українському місті Чернівцях, тяжко сказати. На підставі совєтських пояснень виходить, що талій продістався правдоподібно у воду від згаданих фабрик. Збільшену кількість алюмінію було встановлено в атмосфері довкола Чернівців.

Містерійна хвороба, кажуть совєтські спеціялісти, покищо не є фатальною. Досі не було смертного випадку. Діти, які хворіли, починають поправлятись, волосся в них знову відростає, — пише „Правда".

Але ось, що пише також совєтська газета „Молодь України" у числі з 2-го листопада: „У Чернівцях біда. Понад 90 дітей облисіли протягом останніх двох місяців. Це наслідок хвороби невідомого походження, яка вражає переважно малюків від двох до чотирьох років, і, як правило, супроводжується галюцинаціями роздратуванням, порушенням сну. Комісії міністерств охорони здоров'я з Києва і Москви, які працюють тут, не можуть покищо визначити ні причин, ні джерел захворювання".

Очевидно, замітка в „Молоді України" була писана ще перед інформацією у „Правді" і про правдивих чині, вияснениях Чазова. Газета далі пише: „Сьогодні в місті напівпорожні дитячі садки, школи.

За останні дні звідси нелегко виїхати в будь-якому напрямі — немає квитків. Заклики зберігати спокій, що передаються обласним радіо, як і запевнення, що до вирішення проблеми залучені великі наукові сили, — не заспокоюють. І справді, кого з батьків переконають посилання на „значні зусилля" вчених-медиків, якщо немає конкретної відповіді: як від хвороби вря-

(Закінчення на стор. 4)

А. Сахаров остерігає Захід

Ню Йорк. — Виступаючи тут у п'ятницю, 11-го листопала, на прийнятті, влаштованому в його честь у помешканні колишнього амбасадора ЗСА у Відні Роналда Лодера, лавреат Нобелівської премії миру академік Андрей Сахаров назвав проєкт змін у совєтській конституції „рівнозначним переворотом", підкресливши, що ці зміни мають намір прийняти без всякого обговорення громадськістю.

„Вони насправді означають спробу Ґорбачова зосередити у своїх руках значну владу для придушення будь-якого спротиву його реформам, — сказав А. Сахаров. — Складається враження, що він стоїть перед такою необхідністю. Я думаю, що він керується добрими намірами. Однак я розглядаю все це як небезпечний розвиток подій".

Наводячи ці слова Сахарова, кореспондентка газети „Ню Йорк Таймс" Селестін Болен підкреслює, що академік Сахаров, який прибув недавно до ЗСА, говорить про небезпеку зосередження влади в руках однієї людини кожний раз, виступаючи перед американською публікою. Він говорив про це у Бостоні, говорив у п'ятницю перед прийняттям у Лодера, на зустрічі з американською Ґельсінкською групою.

Як уже інформовано, Андрей Сахаров прибув у ЗСА разом з віцепрезидентом Академії Наук СССР Євгенієм Веліховим. За словами академіка Сахарова, на які покликується С. Болен, Політбюро дозволило йому відправитися в першу у його житті закордонну поїздку лише після того, як Веліхов відмовився їхати у ЗСА без нього, Сахарова.

Кореспондентка „Ню Йорк Таймс" підкреслила, що у багатьох питаннях позиція Сахарова розходиться з думкою західніх борців за права людини в СССР. Так, наприклад, на відміну від них совєтський академік вважає, що міжнародна конференція прав людини може відбутися у Москві. Захід же виступає проти, поки Совєтський Союз не звільнить всіх політичних в'язнів і поки з Афганістану не будуть виведені всі окупаційні війська.

Деякі умови для проведення конференції у Москві — такі як вимога совєтських дисидентів, які еміґрували, бути допущеними на конференцію у Москву, — Сахаров взагалі вважає „другорядними".

У п'ятницю в нюйоркській Академії Наук відбулося прийняття, на якому, крім академіка А. Сахарова, були совєтські правозахисники, які дістали від уряду дозвіл відвідати Америку.

М. ҐОРБАЧОВ ПРИБУДЕ ДО ЗСА В ГРУДНІ

Вашінгтон. — Офіційні представники Адміністрації президента Роналда Реґена повідомили, що в грудні цього року прибуде до З'єднаних Стейтів Америки совєтський керівник, генеральний секретар ЦК КПСС і голова Президії Верховної Ради СССР Міхаїл Ґорбачов. Речники Уряду ЗСА пояснили, що його приїзд не треба пояснювати, як ще одну зустріч на вершинах, хоч зустрчі між ним, Р. Реґеном і новообраним президентом Джорджом Бушом відбудеться, але головною ціллю приїзду Ґорбачова є його виступ на 43-ій сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

Час приїзду і місце зустрічі совєтського керівника з американськими офіційними особами ще не визначені. Неформальні розмови правдоподібно відбудуться у Вашінгтоні, хоч поінформовані особи не виключають Ню Йорк, як місце розмов. В цьому випадку, М. Ґорбачов, немов би наслідував прем'єр-міністра Великобританії Марґарет Тачер, яка ще цього місяця прибуде до ЗСА, щоб попрощатись з президентом Р. Реґеном і узгіднити принципові справи у закордонній політиці з новообраним президентом Дж. Бушом. „Не може бути кращої нагоди для совєтського керівника, як тепер, при зміні уряду, впевнитись в продовженні дотеперішньї політики ЗСА у відношенні до СССР, бо дуже часто у неформальних розмовах можна багато більше полагодити справ, як під час заздалегідь узгідненої конференції", — заявили деякі близькі співробітники Р. Реґена.

В загальному інформацію про приїзд М. Ґорбачова до ЗСА прийняли у Вашінгтоні прихильно, хоч кореспонденти і політичні спостерігачі підозрівали, що хтось з високих офіційних осіб СССР прибуде до Америки, бо державний секретар Джордж Шулц вже кілька днів підряд зустрічався із совєтським амбасадором Юрієм В. Дубініним. Дубінін заходив також до Державного департаменту, відбув довшу розмову з асистентом державного секретаря Майклом Г. Армакостом, відповідальним за політичні справи і дискутував з ним про справи виведення совєтських військових частин з Афганістану та розмови керівників антикомуністичного Руху за визволення Афганістану у Вашінгтоні. В цьому напрямі також сам М. Ґорбачов розвинув пожвавлену політичну активність. М. Тачер повідомила 14-го листопада кореспондентів, що совєтський лідер відвідає Лондон від 12-14-го грудня, а темою розмови будуть справи закордонної політики і полагодження так званих реґіональних справ.

Не можна сказати, що Дж. Буш, новообраний президент ЗСА, з великим ентузіязмом сприйняв вістку про запланований приїзд М. Ґорбачова, бо він надіявся зустрінути його вже після заприсяження, як рівний з рівним. На запитання кореспондентів в цій справі Буш відповів, що він ніколи не підтримував неформальних зустрічей, бо кожна зустріч державних мужів повинна мати якусь конкретну ціль. Але М. Ґорбачов приїжджає до ООН в першу чергу і в цьому випадку не може бути жадної спірної справи. Політичні дорадники президента Р. Реґена не виключають однак першої зустрічі на вершинах між Бушом і Ґорбачовим ранньою весною 1989 року. Зрештою про ці й інші справи Адміністрація ЗСА буде говорити ще зі своїми альянтами з НАТО. М. Ґорбачову йдеться мабуть про те, щоб у присутности Р. Реґена і Дж. Буша запевнити собі підтримку його дотеперішньої політики на зовнішньому і внутрішньому відтинках, бо без належної підтримки Заходу гласність і перебудову в СССР ледви чи можна буде зреалізувати, — кажуть спостерігачі.

Появився третій том „Історії Гуцульщини"

Чикаго. — Цього року виданням Гуцульського Дослідного Інституту в Чикаго появився третій том „Історії Гуцульщини", що є вислідом невтомної й мозольної дослідчої праці гуцула д-ра Миколи Домашевського, його дружини Катерини та багатьох гуцулів, розсіяних у діяспорі.

„Історія Гуцульщини", том III — це 441-сторінкова, солідна змістом, у гарній обкладинці, роботи маляра Петра Андрусова, збагачена численними світлинами, книга.

Книга ця має характер енциклопедії, бо в основному її розділі, де подається історію окремих гуцульських місцевостей, назви гуцульських міст й сіл подано у строгому азбучному порядку, що облегшує читачеві можливість знайти потрібну йому історичну довідку про ту чи іншу гуцульську місцевість. Книга ця охоплює місцевості Нижній Вербіж-Ясиня.

Крім історії згаданих сіл і міст Гуцульщини у цій книзі є й розділи, в яких подається про спортові товариства „Каменярі", про традиції зв'язані із гуцульською колядою, процес вироблення полотна, та обширний розділ про гуцульські товариства у діяспорі, як також включено розділ про визначних діячів сучасности та й розділ п.з. „Християнські церкви на Гуцульщині" тощо.

Цю книгу в ціні 35 дол. в твердій оправі та 30 дол. у м'якій обкладинці та 2 дол. на покриття поштової пересилки можна набути, пересилаючи замовлення на адресу: Hutsul Research Institute, c/o Ukrainian National Museum, 2453 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622.

У Філядельфії відбудеться філателістична виставка

Філядельфія. — Клюб українських філателістів, нумізматів і медалістів влаштовує в суботу і неділю, 19-го і 20-го листопада ц.р., чергову філателістичну виставку в Українському Освітньо-Культурному Центрі, 700 Сідар ровд.

Виставка присвячена 70-річчю української державности і появі першої української поштової марки.

Відкриття виставки відбудеться в суботу, 19-го листопада, о год. 10-ій ранку, в часі якого відповідне слово виголосить д-р Володимир Трембіцький.

Як інформує голова Клюбу Юрій Данилів, почесним гостем на відкритті виставки буде президент Української Народної Республіки в екзилі Микола Лівицький

На виставці буде 28 рам марок і грошей, а американська державна пошта буде видавати окремий штемпель через два дні з цієї нагоди. Виставка буде відкрита в суботу, від 10-5 по полудні, а в неділю від 11-4:30 по полудні.

ВИСТАВКА Р. БАРАНИКА В ТОРОНТО

Торонто. — В неділю, 20-го листопада ц.р., в ґалерії КУМФ в Торонто, Онт. відбудеться відкриття четвертої з черги виставки картин Романа Бараника з Воррен, Миш. Мистець виставляв свої твори в минулому на різних американських виставках. Виставка триватиме до 4-го грудня.

МАСКОВИЙ БАЛЬ

Джерзі Сити, Н. Дж. — 75-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовує в суботу, 19-го листопада ц.р., масковий баль під назвою „Ніч у опері". Баль відбудеться в приміщеннях Рамада Готелю, дорога ч. 10 в Гановері, Н. Дж. Грає оркестра „Темпо", вечером проводитиме Роман Василик. Стрій відповідний до теми балю, маски можна буде дістати при вході на залю. Вступ від особи 20 дол. В справі замовлення столиків слід телефонувати до Рені Кордеро (201) 288-5506. **Початок балю о год. 8:30 вечора.**

На розшуках недавнього минулого

Д-р Юрій Божик у своєму бюрі.

Джерзі Сиіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Коли ми інформувалися про матеріяли, які стоять до диспозиції Комітету Дослідження Голоду в Україні, що тепер підготовляє праці для другого документального фільму з минулого України, фільму про ролю українців у Другій світовій війні, у нашій розмові із д-ром Остапом Винницьким, він показав нам грубий скрипт, що вже готовий. На наше запитання хто його підготував, впало прізвище добре вже відомого широкій українській громаді ЗСА і Канади проф. Юрія Божика.

Розуміється те, як і взагалі постать молодого українського дослідника історії недавнього минулого, так нас зацікавила, що ми використали першу можливу нагоду до інтерв'ю з ним.

Д-р Ю. Божик ще несповна 40-літній науковець, людина виїмково скромна і не дуже радо хотів розповідати нам про свої успіхи та свої праці. То ж ми попросили переслати нам свій „профіль", як це є у звичаї для кожної людини, що на цьому континенті стоїть у публічному чи науковому житті.

Цей профіль нас просто приголомшив, коли на нашому бюрку появилися довгі узвої густо записані особистими даними та списком праць, нагород і виданих творів. Треба мати незвичайну енергію, пильність та наполегливість, щоб впродовж 10-ох років, а радше навіть дев'ятьох, (бо як бачимо докторат в престижевому унівреситеті Оксфорду дістав він у 1981 році) виконати стільки праці, як наш молодий учений. Не диво отже, що на його конті стоїть аж 12 премій, нагород і стипендій, які уможливили йому багато задуманих проєктів. Д-р Ю. Божик зокрема цікавиться долею українців у Другій світовій війні та переміщеними особами і репатріяцією частини їх із таборів ДП, то ж було логічним та зрозумілим, що Комітет Дослідження Голоду саме його попросив підготовити матеріяли до майбутнього фільму, який має цю частину історії українців представляти.

На цю тему в д-ра Ю. Божика вже є книжки, з яких найбільше відома п.н. „Українці у Другій світовій війні" вже видана у другому накладі Канадським Інститутом Українських Студій в Едмонтоні, з яким д-р Ю. Божик постійно співпрацює так як співпрацює він також тісно із УНІГУ. В обидвох тих інститутах д-р Ю. Божик вже був викладачем на

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

У ПОЛЬЩІ ВІДБУЛИСЬ багатотисячні демонстрації з нагоди 70-их роковин проголошення польської самостійної держави. В минулому кожне намагання влаштувати відзначення цієї державної річниці зустрічалися з великим спротивом комуністичного режиму і активністю поліції та війська, які розганяли демонстрантів. Тим разом ані уряд, ані Компартія не ставили спротиву і демонстрації відбувались без зудару з поліцією. Цьогорічні візначування взагалі мали святочний і масовий характер.

БАЖАЮЧИ ОФОРМИТИ самому уряд, без підтримки Лейбористської партії Шімона Переза, Іцак Шамір пішов на далекойдучі концесії скрайньо-ортодоксальним релігійним партіям і погодився підтримати зміну закону, на підставі якого наступить рішення кого можна вважати жидом. Закон, на прийняття якого ортодоксальні ізраїльці витратили в минулому багато енергії, мав би вважати жидом того нежида, який прийняв віру юдаїзму через ортодоксального рабина. В минулому такий обряд сповняли рабини усіх інших напрямів, зокрема реформісти і консерватисти. Очевидно, Лейбористська партіля не підтримує такої екстреми у політиці і вистерігається занадто великих впливів релігійних маленьких партій, які можуть, дуже загострити відносини в Ізраїлі і поза ним. Як виглядає з дотеперішніх переговорів, Шамір творитиме коаліційний уряд з бльоку Лікуд і релігійних груп.

В ТЕРИТОРІЯЛЬНИХ ВОДАХ Японії трапився неприємний випадок, коли американський корабель „Травер", який входить до складу морської фльоти на Тихому океані, вистрілив 10 разів з гармати середнього розміру під час маневрів в сторону японського берега, замість у простір відкритого океану. Гарматні набої не спричинили жадної шкоди, але японський уряд надіслав Урядові З'єднаних Стейтів Америки формальний протест, кажучи, що набої розривалися тільки 300 метрів від японського корабля на якому були гелікоптери й інший військовий виряд. Американський адмірал Гантінгтон Гарлісті і амбасадор ЗСА до Японії Майк Менффілд відвідали в Токіо прем'єр-міністра Нобоку Такесіту і формально перепросили його і через нього японський нарід за припадковий екцидент.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс, покликаючись на совєтські джерела інформує з Москви, що центральний і республіканські уряди СССР вирішили більш серйозно розпочати боротьбу з небезпечною хворобою АІДС, яка починає поширюватись чимраз більше в Совєтському Союзі. Заступник міністра здоров'я в центральному уряді Александер Кондрусєв, відповідаючи на запитання кореспондента „Правди", дав до зрозуміння, що уряд зробить все, що буде від нього залежати, щоб зльокалізувати і припинити поширення хвороби. Офіційні совєтські чинники все ще твердять, що хворих на АІДС в СССР є менше як 100 осіб, зовсім незначне число у порівнянні з 70,000 таких випадків в ЗСА, але все одно в цьому році захворіння потроїлось і з цього приводу в СССР підняли свого роду тривогу. Кондрусєв думає, що АІДС приходить до СССР із Заходу.

В АЛЬЖИРІ ВІДБУЛАСЬ надзвичайна сесія Ради Палестинської Визвольної Організації, свого роду парлямент в екзилі, який має намір проголосити самостійну державу і створити уряд, який замість теперішнього керівництва підпільною організацією, мавби заступати інтереси Палестини перед зовнішнім світом. Праґматики ПВО і помірковані арабські держави, Йорданія і Єгипет зокрема, підтримують стремління палестинців, але проголошення незалежної держави і уряду, на їхню думку, повинно відбуватись у такій формі, щоб не відштовхнути від проблеми Палестини ЗСА і СССР і по можливости визнати існування Ізраїля. Покищо не відомо чи дотеперішні керівники ПВО погодяться на сформування уряду, бо це означало б, що уряд консеквентно мавби боронити проголошену державу усіма засобами. „Ми будемо йти до нашої цілі крок за кроком", — заявив Ясір Арафат кореспондентам.

В АМЕРИЦІ

В МІСТІ САКРАМЕНТО 13-го листопада було знайдено п'ять вибитих людей на подвір'ї невеличкого готелю. Тепер встановлено, що там було вбито не менше 8 осіб. Поліція розшукує господиню цього невеличкого готелю.

МІЖНАРОДНА ГРУПА дослідників медицини подала перші певні докази, що нервова недуга відома під назвою схізофренії, є дідичною. Вже давно було лікарям відомим, що схізофренія повторяється у поодиноких родинах, але тепер стверджено без сумніву, що ця небезпечна і дуже поширена умова недуга є дідичною.

ДЖОРДЖ БУШ В НЕДІЛЮ, 13-го листопада ц.р., побував у церкві разом зі своїми рідними — матір'ю та дружиною. Передбачається, що найближчими днями Буш має намір призначити нових членів свого кабінету міністрів. Як уже повідомлялося, під час виборів 8-го листопада Дж. Буш виграв 54 відсотки голосів виборців, в той час як Майкл Дукакіс отримав 46 відсотків. Таку перемогу Дж. Буша передбачали газета „Ню Йорк Таймс", телевізійна станція „Сі-Бі-Ес" та інші центральні органи інформації. Новообраний президент готується до вступу на цю високу посаду 20-го січня 1989 року.

МЕШКАНЦІ КВІНСУ, Н. Й., продовжують звинувачувати працівників 113 відділення поліції в расизмі. Юнак, що подав скаргу в суд на поліціянтів, розповів, що один з поліціянтів затримав його на вулиці безпричинно, наказав щось по радіо кодовими цифрами іншим поліціянтам і ті приїхали. Зібралося шість авт, в кожному по два поліціянти. Вони побили хлопця й залишили на вулиці. Поліціянтка Ненсі Кастелла отримала меморандум, нібито підписаний начальником цього поліційного відділення. В меморандумі цій білій поліціянтці наказувалось заарештувати матір чорної дівчинки Тавани Броулі, котра ховалася від правосуддя. Ще одна дівчинка, яка живе поблизу 113 поліційного відділення, повідомила, що білі поліціянти безпричинно її заарештували і всіляко глумилися. Кореспонденти намагалися взяти інтерв'ю у працівників цього поліційного управління, але всі вони відмовилися відповідати на будь-які запитання. Тепер ведеться слідство, щоб встановити, хто був автором меморандуму, який отримала Ненсі Кастелла.

В НЕДІЛЮ, 13 -ГО ЛИСТОПАДА, поліція конфіскувала 135 фунтів маріхуани, привезеної літаком до Ню Йорку з Арізони. Ніхто не з'явився, щоб отримати багаж в летовищі ЛяҐвардія, тому поліція не могла встановити, кому цей багаж був призначений.

ОДНА ІЗ НАЙБІЛЬШИХ банкових корпорацій в Ню Йорку, Чейс Манґеттен, після довгих розглядів таки рішила не переноситися з Ню Йорку до Ню Джерзі, а тільки до Бруклину. Нове приміщення для 15,000 працівників буде побудова на 16-ох акрах землі біля мосту Манґеттен, що провадить до Бруклину.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і „money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Психіятрія на послугах політики в СССР

Загальновідомо, що з усіх країн світу одиноко в Совєтському Союзі засилали політичних в'язнів до психіятричних закладів, здорових на умі і тілі чоловіків і жінок, щоб тамошнім режимом, різними експериментами і терором ламати спротив „ворогів народу" і робити їх слухняними рабами. Совєтські власті ніколи не признавалися до такої дикунської поведінки і тепер гласність не дозволяє одверто признаватися до „психушок", як засобу внутрішньої політики. А проте Ґорбачов, якому залежить на добрих зв'язках із вільним світом, без чого не можна би вирятувати СССР від економічної катастрофи, мусів поступитися і в цій ділянці.

Московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Ф. Баррінджер інформує в названому щоденнику з 13-го ц. р., що совєтські власті проголосили зміну політики щодо психіятричних закладів. Мовляв, сотні пацієнтів, які є тільки „нервово стурбовані", але не умово хворі, будуть звільнені. Винуватими є тільки деякі „провінційні лікарі", які зловживають психіятрією, але „совєтська влада ніколи не змішувала політики з психіятрією", як це наклепницьки твердили західня пропаґанда. У тому офіційному совєтському комунікаті не сказано виразно, що СССР прагне повернутися до Міжнародної асоціяції психіятрів, з якої виступив шість років тому, коли йому грозило виключення. Названа асоціяція вже раніше таврувала СССР за користування психіятрією для своєї варварської внутрішньої політики. Зокрема, вона вимагала була звільнення з „психушки" Леоніда Плюща, ученого математика-кібернетика, члена Української Гельсінкської Групи. Покійний генерал Петро Григоренко у своїх знаменитих „Спогадах" докладно описує своє перебування у п'ятьох різних „психушках", і в одному місці навіть признає, що й між лікарями цих жахливих „лікарень" трапляються одиниці з іншою психікою, як каґебісти. Тепер, очевидячки, совєтські лікарі-психіятри прагнуть вернутися до названої вгорі міжнародної професійної чи пак станової організації. Це залежатиме напевне від здійснення заповідженого звільнення „сотень" здорових пацієнтів, запроторених до „психушок" за прийнятим в большевицькому царстві звичаєм. Західній світ стежить за розвитком подій в СССР із перебудовою у теорії та практиці і годі буде в цій ділянці, як і в мілітарній, щоінше говорити та щоінше діяти.

У дописі названого кореспондента „Ню Йорк Таймсу" пригадується, що в минулому році Александер Чуркін з совєтського міністерства здоров'я в інтерв'ю одного італійського журналіста признав, що „виявлено", що деякі „пацієнти" психітричних закладів не були хворими і що деяких передано під суд за доконані „злочини", інших звільнено, а деякі вже померли. Шуркін признав, що йдеться „про так званих дисидентів", з яких деякі опинилися уже поза СССР. (До них належав і покійний Григоренко та Плющ).

Ліквідація методи користування „психушками" для ламання характерів „так званих дисидентів" — це був бажаний добрий знак, що Ґорбачов дійсно прагне наблизити режим в СССР до демократичного світу. Як усі знають — за Ґорбачова стало в СССР „жити легше", — так само, як це було за Хрущова. Проте далеко ще до тих людських і громадянських прав, які існують у вільному світі і ця остання реформа також не заповнить крамниць крамом, якого нема. Лукавство чи просто забріхання — це найбільш характеристична риса совєтського режиму та режиму в усіх комуністичних країнах. Довга „сердечна" депеша, яку Ґорбачов прислав із своїми ґратуляціями Джорджові Бушові виявить своє сутнє значення теж щойно у реальних вислідах нової стадії переговорів між ЗСА і СССР. Славити Господа, що новообраний президент ЗСА признає принцип „мир через силу" і що він добре орієнтується у світі комунізму.

ДВА РОКИ КОРАБЕЛЬ із 28 мільйонами фунтів попелу зі спалювача відпадків у Філядельфії їздив від одної країни до другої і ніхто не хотів дозволити, щоб цей попіл виладувати. Тепер властителі корабля повідомили, що попелу вже немає, але ніхто не знає що з ним сталося. Побоюються, що його нелегально висипано до [illegible] ає токсичні складники і є небезпекою для людей.

Михайло Кучер

БУЛА НАД УКРАЇНОЮ НІЧ З 25-го по 26-ТЕ КВІТНЯ

Микола Гоголь питав: „Чи знаєте ви українську ніч"? Над Україною вже не часів Гоголя була ніч з 25-го по 26-те квітня 1986 року. Ось, що пише про ту ніч науковий журнал „Атомова енергія": „Згідно із свідченнями присутніх, які знаходилися зовні 4-го бльоку, полетіли в повітря якісь палаючі куснi та іскри".

Це цитата з листопадового числа 1986 року загальнодоступного наукового совєтського журналу. Журнал видрукував одну десяту частину звіту 23-ох совєтських фахівців про катастрофу в Чорнобилі.

А тепер, 1988 року совєтське населення виявило недовір'я вищому атомовому керівництву.

Ось, як виправдуються совєтські вчені: „Однобічною спрямованістю характеризуються після Чорнобиля публікації світової преси. З виразним політичним наголосом провадиться аналогія з Гірошімою і Нагасакі... Одначе Чорнобиль не сміє повторитися".

І далі борониться академік Н. Пономарьов-Степний в „Ізвєстіях", з 9-го березня 1988 року в статті „Реактори без небезпеки": „На жаль(!), ми не завжди вміємо переконати людей (населення) в тому, що можливість аварійних процесів, подібних чорнобильському, незвичайно мала... Неможливо збудувати складну машину, яка працювала б безпечно. Затривожені автори листів нам (вченим) не вірять... Їх лякає неперевірена інформація(!). Потрібна роз'яснювальна робота".

Совєтські вчені наївно дивуються, що населення СССР „дещо" знає про небезпеку від радіяції. Але навіть щоденна совєтська преса признала, що „персонал 4-го бльоку виявив безвідповідальність, не дотримав інструкцій експлуатації ядерних установок, в наслідок чого виникла пожежа. І тільки завдяки геройству(!) пожежників пожежу після чотирьох годин вдалося погасити".

Втечу радіоактивности ніби на Заході перебільшено.

Що ж привело до Чорнобильської катастрофи? — злочинна політика Кремля, яка добирала кадри вчених за політичними та анкетними критеріями, а не за професійними кваліфікаціями.

А ось, що сказали совєтські чесні вчені-графічноводяні киплячі реактори типу РБМК — за російською мовою — реактор большой мощности канальний — встановлено 1973 року на Ленінградській атомовий електричній станції. Такі реактори ядерно небезпечні.

У Чорнобилі після двох вибухів 26-го квітня була знищена і частинно розкидана активна зона. Загорівся і горів десять діб ґрафіт активної зони, вагою в 1800 тонн з 1,700 каналами, в яких знаходилось 190 тонн ядерного палива-урану.

Згідно з оцінками фахівців паливо на 8-10-ий день наґрілось до 1,900 ст. Ц. Ядерну пожежу не можна було погасити звичайними засобами. Пожежу в активній зоні гасили протягом десяти день фізики-спасителі. Кидання мішків з мокрим піском з вертолетів пожежі не могло погасити. Ґрафіт весь вигорів і пожежа припинилась. Справжніми героями Чорнобиля були фізики-вчені — справжні професіонали, на яких „треба молитись". Вони десять діб поборювали вибух. Катастрофа Гірошіми і Нагасакі висіла над Поліссям. „Слава Богу обійшлося". (Совєтський вираз!).

Протягом десяти діб кожного дня з димом йшло в повітря не менше 2МКі радіоактивних речовин. (МКі — мільйон кюрі). Сумарно викинено в повітря 50 млн кюрі, що по радіоактивности еквавілентно 50 тоннам радія — 1 грам видобутку річно. З того 7 млн кюрі „довго живучі". Тепер після двох років „живе" 2 млн кюрі.

Чорнобильська катастрофа — не аварія! Це засуд смерти цілій совєтській системі, брежньовській тупості, глупоті і секретності. Це засуд смерті цілій системі добору вчених за політично — анкетною системою „блату". Таким способом вибирано адміністраторів і академіків. Ті „вчені" привели величезну країну до атомової драми за мирного часу, яка загрозила 100,000 чоловік і налякала мільйони. Маємо нечувану в світі деградацію професії у СССР.

Кого кинено на гашення пожежі? Інженери 4-го бльоку безграмотно привели до ядерного самогубства. Вони самі дістали небезпечну для життя дозу радіяції. Невідомо скільки їх вижило. Пожежники, які гасили пожежу засобами звичайної клуні у вогні. А були вони біля смертельно радіоактивної ядерної печі. Лікарі не знали дозіметричної контролі рівня радіяції в місті, не знали засобів першої допомоги потерпілим і не знали, що рекомендувати населенню.

Що можна рекомендувати? Зняти присягу мовчанки — засекречення — з кращих совєтських атомових фахівців. Дати можливість публічної популярної аналізи Чорнобильської трагедії. Потрібна масова продукція радіометрів для населення. Автономні медичні служби мають слідкувати за рівнем радіяції і публікувати бюлетені.

Потрібен міжнародний нагляд над злочинною політикою совєтського режиму.

Ганна Черінь

Ґласность

Як легко стати легковіром!
Пообіцяють нам пшона —
Не зважимо й не перевірим,
Що то за крам, яка ціна...

Заскочить нас „перебудова" —
І вже дивись: якийсь товмач
Плете байки про Горбачова,
Що українець він, Горбач!

Самі собою полонені,
Забули про повторність справ:
Бо вже колись Владімир Ленін
Таку механіку вживав

І обіцяв нам повну волю —
Поки на силі не прибув.
В броні партійного контролю
Свої слова відтак забув.

Подвійний зміст буває в слові.
Для нас, бо „місяць" — не „луна".
Недарма в українській мові
І слів для „ґласности" нема.

Бо й не для всіх однака „ґласність":
Тим радісна, а нам — сумна.
Бо „ґласность" — це російська власність,
А наша „ґласность" — німина.

Скільки поляків в УССР?

Польська паризька „Культура в числі за вересень 1988 року дає на це питання таку відповідь: „Відповідно до інформації консула Польської Людової Республіки, Влодзімежа Восковського, керівника консулярної агенції у Львові, на терені колишньої Малопольщі живе понад 100,000 совєтських громадян, які мають у своїх пашпортах подану польську національність. На Україні живе їх біля 260,000. У самому Львові живе понад 20,000 поляків. Крім того на терені України працює понад 5,000 поляків громадян ПЛР, в тому числі біля 600 у Львові".

На іншому місці „Культура" друкує лист Анджея Зємби, в якому той спростовує інформацію Юзефа Дарського, немов би він мав на відчиті в НТШ у Ню Йорку висловити думку, що незабаром буде іменований владика для українців у Польщі, незалежний від примаса Польщі. А. Зємба спростовує цю інформацію і каже, що радше можна сподіватись, що прийде незабаром до номінації єпископа-українця, як помічника примаса Ґлемпа, бо назначення окремого єпископа хоч дуже побажане, в нинішніх політичних умовинах не було б вказане.

Раїса Мороз

НОВЕ ЧИСЛО ЖУРНАЛУ „ВІДНОВА" Й ПОРУШЕНІ В НЬОМУ ПРОБЛЕМИ

Із чималим запізненням вийшов нарешті черговий подвоєний том журналу „Віднова" — журналу, що всупереч поглядові скептиків і перших його оглядачів, — вижив і стає, судячи по надзвичайно широкому колі дописувачів, помітним явищем у суспільно-політичному житті української діяспори. Цей том „Віднови" присвячений, як і можна було сподіватися, політиці гласности й перебудови в Україні і в СССР.

Журнал відкривається статтею головного редактора Ярослава Пеленського, у якій він дає оцінку політиці Горбачова з точки зору українських національних інтересів, розглядає вимоги українських письменників щодо статусу української мови у контексті совєтського конституційного права від самих початків совєтської влади на Україні, а також накреслює напрямні для поведінки українців у діяспорі, їхнього ставлення до політики гласности й перебудови.

Основним завданням української діяспори, Я. Пеленський уважає розвиток української політичної думки і зокрема збереження концепції державної самостійности України.

Одразу після редакційної статті слідує коротенька стаття Мілована Джіласа про цілі й межі горбачовських реформ. Решта матеріялу розподілена за темами: „Гласність і перебудова в УССР", „Гласність і перебудова в СССР", „Інтерв'ю" „Література понад кордонами", „З української радянської преси", „Українсько-російські взаємини", Українсько-китайські взаємини", премії й рецензії, некрологи тощо.

Тематика, як бачимо навіть з цього переліку загальних рубрик журналу, дуже різноманітна. Іще різноманітнішою є вона у межах згаданих рубрик: число авторів сягає майже чотирьох десятків і пишуть вони на найрізноманітніші теми, спровоковані переважно найновішими подіями в Україні та в цілому СССР. Щодо матеріялів, уміщених в рубриці „гласність і перебудова в УССР", то переважна більшість оглядових статтей стосується подій в Україні до кінця минулого, 1987 року. Найдраматичніших подій, що мали місце цього літа у Львові — масові, кількатисячні демонстрації, журнал, зрозуміло, іще не висвітлює. Слід зауважити, що автори статтей про гласність і перебудову в Україні зосереджують переважно свою увагу на дискусіях в офіційній пресі: лявіна „одкровень" і самовикривальних сповідей, як здається, цілком полонили увагу публіцистів і журналістів, полишаючи напризволяще позафіційні події й позацензурні публікації. А тим часом спостережливому споглядачеві за подіями в СССР не могло не впасти в око, що там у якійсь мірі діють закони сполучених посудин — рівень вимог у патріотичних середовищах колишніх політв'язнів, у їхніх публікаціях впливає на рівень і висоту вимог в офіційних колах письменників. Згадаймо у зв'язку з цим різку, аж надто різку, як на мене, критику першого виступу у Москві Бориса Олійника, Вячеславом Чорноволом у його „Відкритому листі" до М. Горбачова і наступний, пізніший виступ того ж Олійника у Москві, набагато порядніший і послідовніший. Або ж нарікання Р. Братуня на „лідерство" Чорновола, на його авторитет і позицію у Львові, як „батька народу" і пізніше — виступ самого Братуня про „білі плями" в історії Західньої України в газеті „Молодь України".

Брак аналітичних оглядів позацензурної совєтської преси, (як тут не згадати величезної статті Григорянца у журналі „Ґласность", присвяченої національним проблемам СССР — чейже не так часто такі матеріяли з'являються на овиді російської політичної думки!) частково виповнюється у „Віднові" передруком згаданого вже „Відкритого листа" Чорновола до Михаїла Ґорбачова, який особливих коментарів, як здається, не потребує.

Якщо згадувати інші рубрики журналу, то слід відзначити цікаву, живу розповідь П. Потічного про враження з подорожі до Китаю, де він, окрім своїх вражень, заторкує й важливі у перспективі українсько-китайські взаємини, енерґійним промотором яких він є сам, а також коротенький, але блискучий виступ Леоніда Плюща на паризькому форумі ПЕНклубу в листопаді 1987 року — цей виступ Плюща надруковано в рубриці „Література понад кордонами".

Мою особисту увагу захопила стаття Романа Шпорлюка, уміщена під рубрикою „Українсько-російські взаємини". Стаття називається просто: „Україна й Росія", але заторкує вона низку важливих проблем, необхідних для зрозуміння природи російської імперії, характеру взаємовідносин між російським центром і неросійськими республіками-колоніями, а також кидає світло на унікальний шлях становлення російського народу як нації — шлях, який поставив свою невблаганну печать на всю подальшу поведінку, як російських реакційних діячів, так і лібералів.

Однією з центральних тем Романа Шпорлюка у статті — це роля і збереження історичної пам'яті народом, який прагне самостійности й незалежности Карл Дойч, на якого покликається у своєму дослідженні Роман Шпорлюк, писав, що „автономія в далекосяжній перспективі залежить від історичної пам'яті".

Чеський письменник Мілан Кундера, якого також цитує Р. Шпорлюк робить з цього свій висновок і один із його героїв з роману „Книжка про сміх і забуття" каже: „Першим кроком у ліквідації народу є позбавлення його пам'яті". А інша особа з того ж роману каже, що боротьба за існування народу є боротьба із втратою пам'яті.

„Особливістю радянської системи є якраз те, — пише Шпорлюк, що серед імперій новітніх часів вона намагається мати під своїм контролем історичні ідеї. Іншим імперським правителям вистачало володіти теперішнім і майбутнім своїх підданих, але не їхнім минулим, їхніми матеріяльними ресурсами, а не їхньою душею й історичною пам'яттю". Москва ж, позбавивши поневолені народи панування над власною політикою, господарством і культурою, намагається забрати в них минуле, в якому вона правильно вбачає останній залишок їхньої духовної незалежності. Позбавлен-

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО ЗНАЧІННЯ НАЦІОНАЛІЗМУ

На сторінках української преси не раз можна знайти того роду новини подані за американськими джерелами:

„Націоналізм у совєтських республіках зростає", „Естонські націоналісти вимагають незалежности", „Відродження націоналістичних рухів у СССР", „Східньоевропейські націоналісти".

На мою думку терміни „націоналізм", „націоналістичний" слід уживати з більшою увагою і обережністю. Основне те, що вони мають не одне, а різні значення. Щоби в цьому переконатися, вистачить заглянути до кількох американських словників та енциклопедій.

В одних читаємо, що для націоналізму прикметне передусім почуття вищости свого народу над іншими народами. На думку інших націоналісти відзначаються агресивною поведінкою і відкидають політичну демократію, як основу міждержавного існування. Дехто пише про націоналізм, як про своєрідну „світську релігію".

Збираючи в одне, приходимо до переконання, що в опінії американського наукового світу, (а з ним і тутешніх ширших кіл) націоналізм це посередній стан між патріотизмом і шовінізмом.

Факт, що деяка частина „великої" американської преси називає націоналізмом стремління поневолених народів до права вживання рідної мови і до вільного плекання рідної культури, цей факт насторожує і заставляє до уважного дослідження питання, про яке тут мова. Коли батьки вимагають, щоби їхні хлопчики й дівчатка могли говорити і співати рідною мовою у своїх дитячих садках, то невже це „націоналізм"?

Голосною була колись у нас пересторога: „Обережно з вогнем!" Тепер треба нам пам'ятати: „Обережніше зі словами!"

Василь Витвицький

Глен Спей

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Володимир Жила

ПРАВДИВИЙ ВОЇН НАШОГО ЧАСУ

II.

Відновлення діяльности НТШ у діяспорі відкриває перед В. Яневим широкі можливості росту. Він стає секретарем його Філософсько-Педагогічної Комісії (1947-1950), а згодом, як зростають його наукові здобутки, його обирають 1950 року дійсним членом НТШ і доручають працю наукового секретаря на Европу (1952-1965). В роках 1966-1985 він заступник голови европейського НТШ, а згодом голова (1985-1987). 1987 року він знову перебирає обов'язки заступника голови й рівночасно стає секретарем його Історично-філософської Секції. У секції він також редактор її видань.

В. Янів член таких наукових установ: Academie Internationale Libre a Paris (1952), Deutche Gesellschaft fur Psychologie (1953), Українське Богословське Наукове Товариство (1960), Institut National d'etudes slaves — Paris (1969), Українське Товариство (1960), Institut National d'etudes slaves — Paris (969), Українське Історичне Товариство (1973). Він також член-кореспондент „Real Academia Hispano-Americana — Cadiz" (1973).

Як організатор наукових зібрань В. Янів постійно діяльний. Він зорганізував низку наукових конференцій НТШ, спільну конференцію НТШ-УВУ-УВАН-УБНТ, що відбулася у Рокка ді Папа біля Риму (18-го — 20-го жовтня 1963) і була присвячена темі **„Релігія в житті українського народу". У цій конференції взяли участь сім православних** доповідачів між ними Ґловінський, Д. Андрієвський, М. Лівицький та інші. На конференції витворилась соборницька атмосфера доброго громадського порозуміння. Там обговорювали також передумови для організації СКВУ. Зорганізував він також одну міжнародну зустріч українських та німецьких психологів. Проте вершком його організаційної праці в проведенні таких зібрань було його головство в Комітеті Наукового Конґресу для відзначення 1000-річчя хрищення Руси-України й організаційне проведення Конґресу (1988). Цей Конґрес був фактично „собором української науки в еміґрації". На близько 30 наукових українських установ у діяспорі 28 приступили до проведення Конґресу, з них 25 було заступлених на самому Конґресі (22 безпосередньо через делеґатів, а три через уповноважених делеґатів з присутніх членів інших установ). Після Другої світової війни — це був єдиний науковий Конґрес, що згуртував наших науковців у такому складі. Конґрес мав також яскраве екуменічне обличчя, що виявилося однаково в участі делеґатів і доповідачів, як також в способі проведення Конґресу. На Конґресі прочитано 37 доповідей на 38 зголошених.

В. Янів брав участь також індивідуально в різних міжнародних наукових та ідеологічних зустрічах, виголошуючи доповіді та виступаючи в дискусіях німецькою, французькою мовами тощо.

Ювіляр чимало присвятився також і церковно-суспільній праці. Він основник і президент Українського Християнського Руху (1953) з виразним екуменічним спрямуванням. Організатор багатьох „студійних днів" для зближення людей різних суспільних і політичних переконань. **Діючи від Українського Християнського Руху у співпраці з міжнародними організаціями, В. Янів очолював українські делеґації на Другому й Третьому Світовому Конґресі Мирян (1957 і 1967). 15 років він був членом Головної Ради** de l'Union Catholique Internationale de la Presse (1957-1972), а з 1967 р. він член Екзекутивного Комітету de la Federation Internationale des hommes catholiques "Unum Omnes", як постійний представник Східньої Церкви. В. Янів — Командор Ватиканського Ордену св. Григорія Великого.

У своїй науковій роботі ювіляр зосередився на вивченні української духовости з точки зору психології і соціології. Окрему увагу він присвятив систематизації етнопсихологічних поглядів Костомарова, Мірчука, Ващенка, Шлемкевича. В праці „Українська духовість у поетичній візії Шевченка" дав оригінальну аналізу творчости поета з погляду духових диспозицій (Див. „Записки НТШ", т. 169). У студіях над соціяльною структурою української спільноти, В. Янів вказав на прямування в нашому суспільстві в напрямку стертя меж поміж станами чи клясами. Це явище, на його думку проходить у зв'язку з постійним змаганням до індивидуального самопіднесення, що зв'язане з браком підпорядкування та з схильністю в свою чергу спішити з допомогою. Ювіляр написав також окремі студії, присвячені українській родині. Ці праці він опрацював на підставі творчости таких письменників: Шевченка, Франка, Лесі Українки, Симоненка (Див. „Записки НТШ" тт. 176 і 184; „Науковий збірник УВУ" т. 7; „Монографії УВУ", т. 46. Цінними є також його причинки про релігійність (власні спостереження й зібрані у інших авторів). Вони публіковані в матеріялах спільної Наукової Конференції НТШ, УВУ, УВАН і УБНТ на тему „Релігія в житті українського народу" (Див. „Записки НТШ", т. 181). Після 1983 р. він поширив і поглибив ці причинки на підставі студій першоджерел літератури („Повість временних літ", „Поучення Мономаха", „Слово о законі й благодаті").

ТРЕТЯ ЛИСТА ЖЕРТВОДАВЦІВ
по кінець 2-го листопада 1988 р.

Укр. Фед. Кред. Кооператива „Самопоміч" у Ню Йорку $2.500.00
(Разом $9.500.00)
Сурмач, Мирон 500.00
Цісик-Ракович, Квітка 300.00
Назаркевич, Іван і Анна 250.00
СУМА (Йонкерс — Федеральна Кредитівка) 250.00
д-р Бородайко, Богдан 200.00
Гевка, Леся 200.00

По 100.00 доп. зложили: Зєлик, Любомир і Ляриса; Кекіш, Богдан і Дарія; Костів, Юрій і Дарія; Кузів, Іван і Наталія; Мацюк-Грицай, Ія; Прокоп, Мирослав і Люба (разом 200.00), Рицар, Ігор і Леся; Савчин, Микола; Сєрант, Іван і Стефанія (разом 400.00); Союз Українок 1-ий відділ; Флис, Іван і Марія; Ярош, Евстахій і Марта.

Допинський, Андрій і Ляриса $75.00

По 50.00 доп. зложили: Брожина, Михайло; Воронка, Василь; Галів, Микола і Зірка; Гошовський, Микола і Галя; Коваль, Іван і Катерина; Літературно-Мистецький Клюб; Лютак, Стефан; Пінковський, Нестор (разом 150); Процюк, Галя; Рак, Оксана (разом 100.00); д-р Рогозинський, Климентій і Ольга (разом 175.00); Савицький, Богдан і Аннета; Стецкі, Адольф; о. Ткачук, Іван (разом 450.00); Чорний, Анатоль; Шепарович, Марія.

По 30.00 доп. зложили: Грицай, Ілля; Крижанівський, Степан і Ольга; Пилипів, Григорій і Катерина; Ціонка, Лев.

По 25.00 доп. зложили: Вацик, Евгенія; Гетьманський, Володимир і Юлія; Гойпо, Михайло; Кравчук, Надія; Косановська, Іванна; Костюк, Володимир і Соня; Лихолат, Володимир; Мирошниченко, Галина; Мирошниченко, Мирослава; Павлик, Люба; Серафим, Йосиф і Софія; Старостяк, Осип і Марія; Хабер, Іван.

По 20.00 доп. зложили: Побігушка, Орест; Пурій, Стефанія.

По 10.00 доп. зложили: Іванів Анна, Назар Ірена, Юрків Адам і Каролина.

Жетони:
Савицький Михайло $760.00
Заліпський Мирон 75.00

Усім Вельмишановним Жертводавцям складаємо нашу найщирішу подяку.

За Метрополітальний Комітет Ню Йорку для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні,
ІВАН СЄРАНТ, *скарбник*

Концерт 1000-ліття Християнства України в Карнеґі Голл

Ініціятори відзначування 1000-ліття Хрищення України не уявляли собі, що ці святкування будуть відбуватися у такому великому маштабі. Величаві імпрези в Римі, Лондоні, Вашінґтоні, Оттаві та по всіх більших місцях поселення українців дали доказ глибокої релігійности та патріотизму нашої громади, розсіяної по всьому світі.

Метрополітальний комітет міста Ню Йорк на чолі з його енергійним головою, меценасом Романом Гуглевичем здав собі справу з цього, яке велике значення для нас мають святкування в самому метрополітальному Ню Йорку. Тому вже другий рік комітет працює в цьому напрямку, координуючи працю кількох важливих комісій, щоби ці святкування вийшли якнайкраще. Доказом цього були відбуті вже з великим успіхом дві дуже добре зорганізовані імпрези, а саме маніфестаційний здвиг у Фелт Форумі започаткований соборним Молебнем і святочний бенкет в готелі Валдорф-Асторія. Заключенням святкувань в метрополії буде репрезентативний концерт української релігійної музики в неділю, 20-го листопада, о год. 2:30 по полудні в Карнеґі Голл. Участь в концерті візьме всім відомий наш славний земляк, знаменитий соліст Метрополітальної опери Павло Плішка, як теж одні з найкращих наших хорів у діяспорі. Всі члени згаданих хорів, це члени нашої громади, які крім своїх студій, професійної праці чи праці в суспільно-громадських установах знаходять час на плекання рідного хорового мистецтва.

Хор „Веснівка".

Хор „Прометей".

Хор „Веснівка", створений в Торонто при церкві св. Миколая в 1965 році під проводом талановитої молодої диригентки Квітки Зорич-Кондрацької, градуантки музичного факультету Торонтонського університету й диригентки школи Норт Дам. Крім виступів в Канаді на концертах і в радіо, цей хор, зложений з молодих дівчат з нагоди 1000-ліття в Алберт Голл в Лондоні.

Чоловічий хор „Прометей", який цього року обходить 25-ліття свого існування, диспонує добрим голосовим матеріялом, зложений з досвідчених співаків, відбув два рази турне по Европі та брав участь у міжнародному фестивалю хорів у Швайцарії. В Америці й Канаді хор „Прометей" відспівав безчисленні концерти під проводом свого енергійного диригента Михайла Дляболи, який починав свою музичну освіту в музичній Педагогічній школі в Польщі та продовжував у Хоральнім коледжі в Вестмістер в Принстоні. Тепер він диригує хорами „Діброва" і „Прометей" в Торонто, як теж і Митрополичим хором у Філядельфії. Метрополітальний хор створився 1976 року як злучений хор католицьких церков філядельфійської Архидієцезії під проводом диригентів Михайла Добоша й Осипа Лупаня. Хор виступав під час приїзду Папи Івана Павла II з релігійними концертами в Пенсильванії і Ню Джерзі.

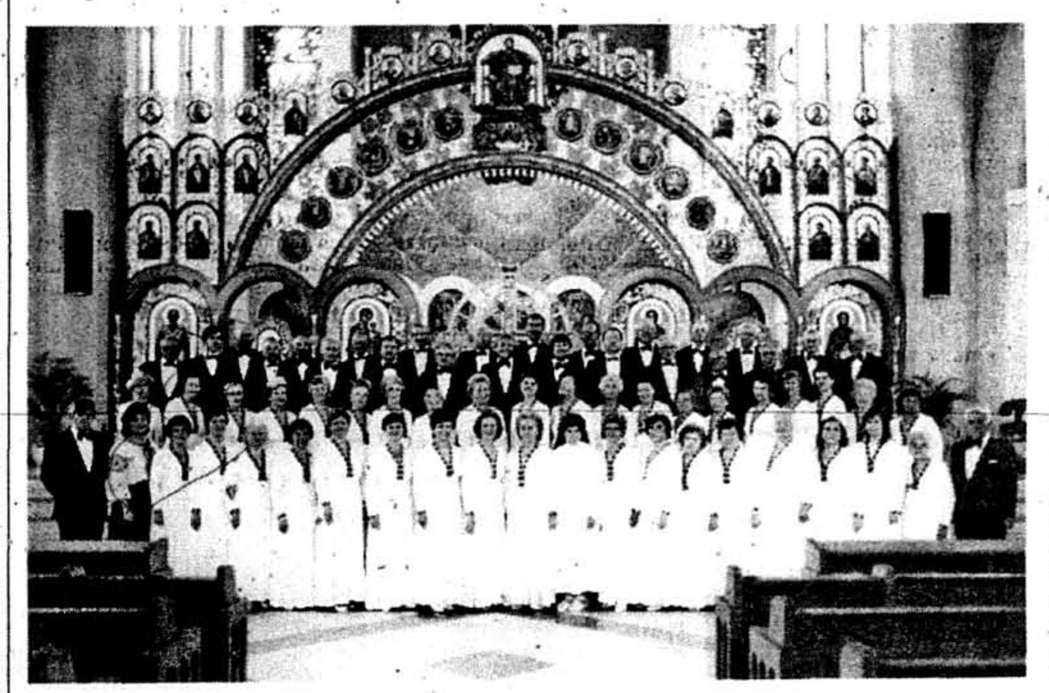
Акомпаньяторкою хору „Прометей" є Ірена Пелех-Зварич, яка закінчила свою музичну освіту в Темпл університеті в Філядельфії, доповняючи її в Моцартеум в Зальцбурзі, є теж концертовою піяністкою.

Український мішаний хор „Думка" стоїть на порозі відзначування 40-ліття свого існування. Від 1949 року хором диригував цілий ряд визначних диригентів, а від 1976 року „Думка" співає під мистецьким керівництвом дуже працьовитого й талановитого диригента Семена Комірного, уродженця Закарпаття, де закінчив школу, а вищу музичну освіту у Львові, де рівночасно диригував різними хорами. Акомпаньяторкою хору є віддана Татяна Поташко, абсольвентка музичної консерваторії, де концертувала з її камерною оркестрою. Тепер вона є учителькою музики. Хор „Думка" давав численні концерти для української і неукраїнської публики на терені Америки й Канади (Карнеґі Голл, Медісон Сквер Гарден, Гарден Стейт Арт Сентер, Кеннеді Сентер, у відомій катедрі св. Патрика). Хор відбув два успішні турне по Европі. В травні 1988 року хор „Думка" взяв участь у величавих святкуваннях з нагоди 1000-ліття Хрищення в Лондоні в Роял Алберт Голл, як теж виступав на відкритті „Паневропа" конвенції в Карльсруге, в Мюнхені, Німеччина, та в Штрасбурґу, Франція.

Солістами в кантаті Лисенка „Радуйся ниво неполитая" будуть добре знані українській громаді Оленка Геймур, Марія Домбчевська, Богдан Чаплинський і Стефан Шкафаровський.

Чисельна участь громади в концерті та спільне заключне відсвяткування знаменної історичної події 1000-ліття Хрищення України буде тріюмфом нашої релігійної музики й заохотою для дальшої праці наших мистецьких одиниць, які вже роками стоять на службі нашої громади.

О. Гасцька

Метрополітальний хор.

Хор „Думка".

ВИСТУПАЮЧИ У ВІДНІ, керівник інформаційного відділу в міністерстві закордонних справ Геннадій Ґерасімов заявив, що в концтаборах і тюрмах СССР перебувають тільки 11 осіб, яких на Заході можуть назвати дійсно політичними в'язнями і, очевидно, вони також будуть звільнені на протязі чергових трьох років. Як відомо, уряд СССР робить натиск на сигнаторів Гельсінкських угод з 1975 року, щоб одна з конференцій для обговорення проблем прав людини у світі відбулася в Москві, проти чого категорично протестує Великобританія і стримано ставляться також З'єднані Стейти Америки поки СССР не звільнить усіх політичних в'язнів і не поліпшить в себе гуманітарних справ та відношення КҐБ до інакомислячих. Згідно зі статистикою Міжнародної Амнестії в тюрмах, концтаборах і психіятричних заведеннях контрольованих КҐБ, перебуває коло 300 політичних в'язнів.

КОРЕСПОНДЕНТ НЮЙОРКСЬКОЇ газети „Дейли Нюз" Рубен Розаріо повідомив про арешт представниками американської влади колишнього підполковника іранської армії Парвиза Ансарі, котрий має 48 років. Після приходу до влади Хомейні Ансарі отримав політичний притулок у Франції. Його звинувачують у спробі контрабандним шляхом вивезти до Ірану військову техніку на суму 200 міл. дол. Ансарі був затриманий тиждень тому митними урядовцями ЗСА. Повідомляють, що перед тим було записано понад 100 телефонічних розмов Ансарі з торгівцями зброєю. Один з них допомагав слідству і в лютому цього року дав список військової техніки, якої потребує Іран. В березні Ансарі прилетів до Фльориди і під час зустрічі в Тампі заявив, що купує зброю на прохання іранського міністра оборони. Ця розмова таємно записувалась на відеоплівку. Тоді ж він повідомив, що Тегеран вишле літак типу Боїнґ-747 з фальшивими пізнавальними знаками, щоб забрати закуплену зброю в ЗСА. Ансарі вніс завдаток в сумі 30 міл. дол. Його звинувачують в порушенні закону про контролю над експортом.

В НЕДІЛЮ ВЕЧОРОМ, 13-го листопада, відомий совєтський вчений і правозахисник Андрей Сахаров відвідав у Вашінгтоні Академію Наук ЗСА. Виступаючи перед авдієнцією вчених і запрошених гостей, серед яких був також совєтський амбасадор до ЗСА Юрій В. Дубінін, А. Сахаров пригадав присутнім про те, як ще недавно його обвинувачували в багатьох справах, висилали з Москви, дискримінували і як Академія Наук ЗСА обороняла його людську гідність. При тому він боронив політику перебудови і гласности, без реалізації яких СССР знову може опинитися на небезпеченому шляху. У понеділок, 14-го листопада, А. Сахарова прийняв на авдієнції президент Роналд Реґен.

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

У світлу пам'ять померлих дорогих осіб на українські студії в Гарвардському університеті пожертвували:

Марія Марусяк з родиною — $1.000 в п'яту річницю смерти та у світлу пам'ять мужа, батька і дідуся бл. п. Осипа Марусяка.

Стефанія Лазечко — $500 в першу річницю смерти сина бл. п. Івана Сенькова, як китицю квітів на Його могилу.

Д-р Теодозій Сенковський, чоловік — $500, Марта і д-р Остап Тарнавські, дочка і зять — $500, Лариса і Зенон Шполь — $40, Христина і Зенон Дольницькі — $30, Дана Вонторська, Микола Кавка — по $25, Надія і Осип Німиловичі, Марта Турчин — по $20, Микола і Лідія Бульби, Микола і Марія Касіяни — по $10 в світлу пам'ять бл. п. Ірени Сенковської.

Марта Тарнавська з родиною — $200 замість квітів на могилу товаришки бл. п. Наталії (Лялі) Савицької-Маланчук.

Олена Куса — $165 для вшанування пам'яті родичів бл. п. Михайла і Розалії Івашко та сестер бл. п. Розалії Івашко, бл. п. Люби Хіжак і бл. п. Іванни Тиндик.

Андрій і Люба Маринюки — $50, проф. Богдан і Наталія Перфецькі, Юрій і Ірена Прокопишини — по $25 в пам'ять бл. п. мґра Володимира Візерканюка.

Марфа і Лука Кудрик — $40 в пам'ять бл. п. Теодора Боднарчука.

Інж. Ярослав і Ольга Дужі — $25, Анатоль Ромах — $20 замість квітів на могилу бл. п. інж. Ярослава А. Дуба.

Ярослав Анатоль Ромах — $25 в пам'ять мами заслуженої діячки ФКУ п-ні Ольги Дужої бл. п. Марії Ляш Маційовської та — $20 в пам'ять дорогої подруги бл. п. пп. сен. Фалини Любінецької-Кульчицької.

Богдан і Наталія Перфецькі — $25 в першу річницю смерти бл. п. д-ра Юрія Тершаківця.

Д-р Іларіон Калиневич — $25 замість квітів на могилу приятеля і виховника української молоді бл. п. Зенона Богдана Сагана.

Дякуючи жертводавцям за пожертви линемо до Господа з молитовним проханням, щоб дарив Померших вічним спокоєм і радістю.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА

Талій...

(Закінчення зі стор. 1)

тувати дітей? І це не єдине запитання, на яке хотілося б мати відповідь. У бесіді з кореспондентом заступник завідуючого облздраввідділом О.С. Баніт у присутності членів московської і київської комісій Н.М.Молоткіної та В.В.Бережного запевнив, що перший випадок захворювання стався 16 вересня. За іншими джерелами — він датується 20 серпня. Гадаю, що це не випадкова „похибка", адже комісія республіканського міністерства почала працювати тут лише 14 жовтня, тобто май же через два місяці, коли кількість хворих дітей рахували вже десятками.

Не може не здивувати, що перше повідомлення у засобах масової інформації з'явилося лише наприкінці жовтня, але й там не було навіть елементарних рекомендацій, від чого варто вберегти дітей, чи треба їх вивозити в інші міста — ли ше заспокійливі запевнення. Можна не сумніватися в тому, що зараз робиться все можливе, аби відвернути біду. Але чому так довго розкачувалися, це ж скільки часу втрачено!

Створюється враження, що навіть Чорнобиль нічому не навчив наших медиків", — пише в кореспонденції з Чернівців Карл Волох.

Унікальна виставка в університеті Висконсин

З нагоди Тисячоліття Хрищення Руси-України в бібліотеці університету Висконсин в Мілвокі вже від 6-го жовтня ц.р. відбувається виставка української культури і духовости, яка триватиме до 15-го листопада. Виставка включає старовинні і сучасні ікони, старинні книги, мапи і релігійні пам'ятки та інші публікації, які відносяться до тисячолітньої історії християнства нашого народу. Також мистецькі і історичні картини, картини церков і церковних провідників, вишивку, різьбу і кераміку та гроші української держави, медалі і поштові марки, які гідно репрезентують нашу культурну спадщину в очах американської студіюючої молоді, американського культурного світу і великого числа відвідувачів.

Організатором виставки є наш визначний педагог і науковець та голова Американського географічного товариства, головний редактор географічних публікацій, який за свою працю одержав золоту медалю ім. Чарлза П. Дейлі, яких видано лише 60-ом найвизначнішим науковцям, проф. Роман Дражньовський.

Експонати виставки займають п'ять великих габльот тоді, коли іншим університет дозволяє користати на коротко лише з одної габльоти. Сподіємося, що з тої причини в періодику появиться гарна стаття про виставку проф. Р. Дражньовського. Також відбулася доповідь проф. Василя Верили з Канади 5-го листопада для чисельно зібраних українців, на тему Тисячоліття.

Олександра Мудра

ПРЕДСТАВНИК ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКОЇ амбасади в Пекіні Вольфганг Богґольц повідомив китайських керівників і кореспондентів, що його країна, тобто Федеративна Німецька Республіка, плянує дати населенню китайської провінції Юнань, потерпілому від землетрусу більшу економічну допомогу у висоті 20 міл. західньонімецьких марок (приблизно 11,4 міл. дол.). Засоби будуть виділені міністерством економічного розвитку ФНР. Досі також Японія і Швайцарія заявили, що надішлють допомогу для потерпілих у формі харчів, одягу, медикаментів та інших товарів.

На розшуках...

(Закінчення зі стор. 1)

окремих семінарах і є там частим гостем.

Але в розмові із нашим дослідником недавнього минулого, довідуємося ще про одне зацікавлення д-ра Ю. Божика, яке провадить його до глибин нашої історії. Цим фактором є праця архіварна і збирання архівів **без яких ніяке прослідження минулого не є можливим.** До його заслуг на тому полі належить збирання архіву визначних постатей українського політичного світу Андрія Жука в Парижі та Відні і Євгена Бачинського в Женеві та Клівленді. За його ініціятивою поодинокі студенти списали архіви двох найбільших українських наукових товариств в ЗСА, а це УВАН і НТШ і працюють над бібліографією усіх видань про переміщених українців.

Д-р Ю. Божик уважає, що архіви і списання споминів очевидців подій Другої світової війни це тепер дуже конечна та актуальна проблема, яка мусить бути виконана в найближчих роках.

Тут пригадується нам подібна розмова з-перед кількох років з тодішнім директором Канадського Інституту Українських Студій в Едмонтоні проф. М. Лупулом, що також ставив дуже сильний натиск на збирання архівів та споминів про недавнє минуле, яке однак затирається вже у пам'яті навіть очевидців.

Отож збирання матеріялів до фільму про ці події може збагатити архіви та спонукати до написання так важливих споминів. Ось, наприклад, д-р Ю. Божик звертає увагу, що матеріяли про І Дивізію УНА дуже скупі, а це сьогодні незвичайно важливе, хоча б з уваги на дальші нагінки на українців, які живуть на терені ЗСА і Канади.

Тому, мрією нашого молодого працьовитого науковця є створити великий архів із матеріялами про українців, яким є архів Гувера у Каліфорнії.

Як далеко є до здійснення цієї мрії, нам не відомо, але коли питаємося нашого співрозмовця чи він працює на професорському посту в університеті Торонто чи Едмонтону, як це було в попередніх роках, дістаємо відповідь, що він тепер сам собі — пан, бо має власне бюро і є дорадником для різних канадських інституцій, які призначують датки та стипендії для цікавих наукових проєктів.

Це дає йому можливість посвятити багато часу на ці наукові праці, які тепер у нього на порядку важливости. Здається, що їх у д-ра Ю. Божика завжди подостатком, а то й понад можливости однієї людини. Споглядаючи з подивом на його дотеперішній доробок, ми не сумніваємося, що він зуміє здійснити свої задуми.

Нове число...

(Закінчення зі ст. 2)

ня народу його минулого, робить висновок Шпорлюк, може бути більш нищівним і злочинним колоніялізмом, ніж колоніялізм, який грабує в нації її підземні багатства, накидає їй дискримінаційні умови торгівлі, розпускає її військо і урядовий апарат, або призначує чужинців на всі керівні пости".

У цьому місці я дозволю собі відійти на якийсь час від статті Романа Шпорлюка і згадати блискучий роман Чінгіса Айтматова „Й довше віку триває день. (Буранний полустанок)", опублікований на початку 80-их років у СССР. Роман набрав великого розголосу і особливого символізму й значення він набрав саме в неросійських республіках, серед неросійських читачів, у яких він заторкнув болючу тему, про яку саме й пише Роман Шпорлюк.

Одне з центральних місць у романі Айтматова посідає легенда про манкуртів — колишніх воїнів узятих у полон ворогами і перетворених на рабів особливого гатунку: полонених молодих хлопців захоплених у бою, наголо обстригали й одразу ж загортали їхні поголені голови у щойно обілуванні, ще теплі верблюжі шкури, прикріплюючи їх до голови міцними пластирями. А тоді цих хлопців, закувавши попередньо у спеціяльні дерев'яні колоди, кидали у безлюдні степи під пекуче сонце, без води, без усякої їжі на декілька діб. Більшість з тих воїнів гинули від нелюдських мук, що завдавали їм ці верблюжі шкури, що всихали їм на голові і стискували мозок немов залізними обручами. До того починало виростати на голові шорстке азіятське волося і, не маючи доступу вгору, заверталося кінцями назад до шкіри, завдаючи додаткового нелюдського болю. Ці випробування мали за наслідок цілковите помутніння розуму в тих, хто залишався жити. Таких небагатьох відживляли, ставили на ноги.

Оце й був раб — манкурт, насильно позбавлений пам'яті і саме тому особливо цінний, вартий кількох здорових невільників. Манкурт не знав свого роду — племені; не пам'ятав дитинства, батька й матір, а отже й ніколи не мріяв про втечу, про бунт чи непокору.

Кожний, хто регулярно читає сучасну українську пресу бачить, як часто лунає протест із уст патріотично настроєної інтелігенції саме проти „манкуртизму", проти продукування „манкуртів" на Україні. Слово „манкурт" увійшло в українську лексику без лапок і без перекладу!

Отож, Роман Шпорлюк, попав своєю статтею у самий корінь національної проблеми, чи вірніше б сказати в один із важливих коренів, недооцінених іншими дослідниками.

Не менш цікавими є його міркування про те, чому росіяни так цупко тримаються саме за Україну, чому вона їм така безмежно дорога, і чому їм так тяжко розпрощатися навіть подумки з Україною — усім, і лівим і правим інтелігентам і мислителям.

Гадаю, що думки Романа Шпорлюка про природу російської імперії, про засоби її урядування матимуть ще свій резонанс і розвиток у науковому світі, будуть належно оцінені. А українцям слід також знати й пам'ятати доробок своїх кращих учених.

Підсумовуючи, можна сказати, що в свіже число журналу „Віднова" дасть духовну поживу для широкого кола читачів, як науковців, так і широкої читацької публіки.

Торонто попрощало свого улюбленого священика

Св. п. о. митрофорний протоієрей П. Хомин

У суботу, 22-го жовтня ц.р. помер у Торонто на 99 році трудолюбивого життя визначний священик-патріот св. п. о. митрофорний протоієрей Петро Хомин. Покійний народився 12-го липня 1890 р. в селі Підністряни, повіт Бібрка, Західня Україна. Богословські студії — університет у Львові і 2 семестри у Відні закінчив у 1916 році. Опісля брав активну участь у наших визвольних змаганнях у рядах Січових Стрільців, а по наших програних вступив на студії права у Брно. Рукоположений на священика у Львові 12-го лютого 1923 року владикою Йосифом Боцяном.

Душпастирську працю розпочав у селі Виспа Стрілиського деканату, як сотрудник, але вже по році був перенесений до Львова на сотрудника до церкви Преображення Господнього. Тут св. п. о. Петро Хомин розвинув під кожним оглядом свою церковну, суспільно-громадську, виховну і журналістичну працю, як катехит-учитель Львівських середніх шкіл (Українська Торговельна Школа „Просвіти", Дівоча гімназія СС Василіянок, Технічна Школа, Державна академічна гімназія-філія). Став секретарем Богословської Академії, редактором священичого журналу „Нива", радником митрополичої консисторії, членом церковного суду і референтом соборчиків. На еміграції в Австрії душпастирював у Мосдорфі коло Бравнав, а опісля у таборі Зальцбург, де також був директором таборової української гімназії. До Канади приїхав у 1950 році і став сотрудником у парафії св. Миколая, а згодом парохом церкви Успення Пресвятої Богородиці. У 1951-1985 рр. був головним редактором „Нашої Мети", відновленого в Канаді журналу „Нива" і автором кількох книжок. Побіч членства в багатьох церковних і світських організаціях був головою Асоціяції Українсьої Католицької Преси, співосновником і довголітнім членом управи Спілки Українських Журналістів, а від 1983 р. — почесним головою СУЖК і наділений Почесною грамотою, яку вручив йому голова СУЖК ред. В. Дідюк на величавому бенкеті у його честь 17-го квітня 1983 року, який влаштувала велика українська громада Торонто і поза ним на пошану заслуженого та широковідомого священика, виховника, педагога, журналіста і громадянина, відзначаючи його 60-річчя священослужіння та 93-річчя від дня народження. Того дня він був призначений Патріярхом Йосифом почесним крилошанином митрополичої капітули у Львові.

Покійний о. митрофорний протоієрей Петро Хомин був вийнятковою людиною і відрізнявся характером, вдачею, знанням і ставленням до проблем та осіб. Його незвичайна скромність, гуманність у ставлені до людей, колосальне знання не лише богословських наук, але й багатьох інших ділянок наук, велика начитаність та широке зацікавлення проблемами у пов'язанні з минулим і сучасним, що так справно і вміло пов'язував у своїх знаменитих проповідях і писаннях. Господь Бог дав йому великі таланти розуму і серця, наділив Покійного великими прикметами душі, організаційним хистом, товариською вдачею, здоровим і погідним гумором. Він був красномовним, приємним і дотепним у поведінці. Своїми талантами покійний орудував добре і придбав стільки само, або й більше нових талантів — своїм хистом, своєю працею і зарадністю.

Він відійшов від нас... Українська Церква втратила відданого священика, а українська спільнота — щирого патріота. Жаль великий!.. Але „не ридай мене, мати, зрящє у гроба". Воста ну бо і прославлюся!" — Так запевняв нас сам Христос.

• • •

Похорон покійного сл. п. о. **митрофорного протоієрея Петра Хомина відбувся в середу, 22-го жовтня з** церкви св. Миколая. Там же відбувалися кожного дня Панахиди над домовиною і обряди священичого похорону. В Панахидах взяло участь 26 священиків з Торонто і околиць, а в похоронних обрядах 30 священиків, дияконів і сестер з Владикою Ізидором у проводі. Під час Панахид співали чоловічий хор „Бурлака" і дівочий хор „Веснівка", а під час похорону дяківський крилос. Всі три дні на панахидах увечорі і в день похорону простора церква св. Миколая була битком набита людьми, які щиро і з великим сумтком у серці оплакували свого улюбленого пароха, учителя-катехита, виховника, журналіста і велику людину духовника-патріота, якого життєвою девізою була служба Богові і українському наородові. Багато було їх з Торонто і околиці, як також з'їхалися навіть з дальших сторін.

Прощальну проповідь над домовиною виголосив о. митрофорний протоієрей Маріян Бутринський з Чикаго, який у гарній формі змалював життя і працю Покійного, як теж і Владика Ізидор, прощаючи свого вірного священика, підкреслив великі його прикмети та заслуги для Церкви і народу. Опісля „послідноє цілованіє". „Вічная пам'ять, і похилились чисельні прапори церковних і світських організацій, які віддавали салют Покійному через цілий час похоронних відправ. Прощались з болем серця з другом життя добродійка Анна, їх одинокий син інж. Ростислав, родини Хоминів, Юрія і Марти, які довгий час опікувалися стрийком Набережних, священики, сестри законні та чисельна „родина" парафіян, приятелів, знайомих, учнів. Ще „Святий Боже", сумні відгуки плачу.. і велика кавалькада авт відпровадила Покійного на вічний спочинок.

Після похорону відбулася в парафіяльній залі церкви св. Миколая заупокійна тризна, на якій зібрані священики і парафіяни висловлювали глибокий жаль і сплітали свої слова у нев'янучий вінок на свіжу могилу. Тризною проводив близький родич Покійного о. крилошанин Роман Набережний за жалібним столом засіли: добродійка Анна, їх син інж. Ростислав, родини Хоминів, Набережних, о. мит. прот. М. Бутринський, о. крил. Роман Ганкевич, парох церкви св. Миколая о. Дмитро Паньків, о. настоятель Обителі Студитів Ефтемій Волинський, голова Централі Українців Католиків Торонтської Епархії, д-р Микола Кушнета, голова відділу КУК в Торонто інж. Ярослав Соколик з дружиною Оксаною (від СФУЖО) голова СУЖК, ред. Василь Дідюк від Канадсько-українських ветеранів, д-р Франко Мартинюк. Всі вони, складаючи найщиріші співчуття родині, підкреслюючи великі заслуги о. митрофорного протоієрея Петра Хомина, прощали його з обіцянкою продовжувати його працю з незабутою про нього пам'яттю. Щиро прощала свого головного редактора „Нашої Мети" працівниця Наталка Каліф та Роман Ломага від Патріярхального Т-ва.

Щирою подякою всім, що взяли участь в похороні, за чисельні особисті і письмові співчуття склав о. крилошанин Роман Набережний, закінчуючи тризну молитвою та співом „Вічная пам'ять".

Василь Дідюк

М. Сурмач — найстарший пасічник у ЗСА

Популярний на весь світ журнал-місячник „Америкен Бі Джорнал" з Гамилтону, Іллиной (тираж 17,000), що його найбільше передплачують у ЗСА (70 відс.) і Канаді (1,000 прим.), а також у цілому світі включно з СССР, його сателітами та іншими комуністичними країнами, і у 83 державах, які є членами міжнародної організації пасічників „Апімондія" помістив у серпневому числі великий (на чотири сторінки) допис, прикрашений шістьма знімками, про нашого піонера старшої еміграції, пасічника Мирона Сурмача під заголовком „Один секрет щастя і здоров'я 95-річного пасічника Мирона Сурмача, який має намір дожити до ста".

Журналіст І. Костер перевів інтерв'ю з нашим пасічником на його двоакровій фармі в Седел Рівер, Ню Джерзі, яку М. Сурмач з пустиря, покритого лісом, перетворив у чудову господарку з будинками, яринним городом і заложив пасіку — тридцять вуликів-роїв. Пасіці він завдячує своє здоров'я і довгий вік — 95 років, бо їсть щодня півфунта меду і думає дожити до ста років. Мед й інші бджоляні продукти дають йому енергію і здоров'я, яке сорок років тому, коли він з невеликим успіхом провадив бизнес — друкарню, продаж книжок, часописів, писайок і мистецьких виробів на 7-ій вулиці в Ню Йорку, — було погане. Автор статті, подаючи життєпис М. Сурмача, у вступі стверджує, що він є найстарший віком пасічник-аматор з-поміж усіх двісті тисяч у ЗСА, підкреслює, що він є українцем, народився в Україні, яка повинна бути незалежною, а не колонією Совєтського Союзу, яку він чотирнадцятилітнім хлопцем залишив у 1906 році і прибув до ЗСА. Працював робітником у копальні вугля. По кількох роках покинув тяжку працю вуглекопа і почав спроваджувати книжки з російської тоді імперії, заложив склеп і продавав українські і російські книжки та часописи. У старшому віці підупав на здоров'ї. Щоб його рятувати, купив фарму, заложив пасіку, яка дає йому заняття і лікує його. Перестав курити, замість кави, цукру і м'яса п'є мед з водою, замість хліба їсть гречану кашу з яриною, овочами зі свого городу, з медом та рибою, бо переконався, що підставою людського здоров'я і довгого віку людини є харчі, заняття і самопочуття-задоволення. Тому сьогодні, завдяки споживанню меду і продуктів бджільництва не відчуває старшого віку і його здоров'я, з якого він дуже задоволений, далеко краще, ніж було 50 років тому та стало молить Бога дожити до ста років. Дивується, що деякі люди не хочуть так довго жити через стан здоров'я, радить їм споживати продукти бджільництва, які він постійно оголошує в „Свободі", продає дешево на фармі і доставляє до склепу в Ню Йорку, який провадить його син. Мед і бджоли врятували йому здоров'я і дозволили дожити гарного віку, в той час як його родичі в Україні повмирали молодо — батько на сороковому році життя, а мати на 60-му.

Журналіст подивляє стан здоров'я, повний життя, енергії і заняття нашого синьоокого в окулярах, глибоко релігійного, який привик добро творити людям, пасічника. Його фарму відвідує багато людей-покупців, а особливо дітей шкільного віку з північного Ню Джерзі і південного Ню Йорку, котрим він розказує про пасіку, бджоли, про те, які вони працьовиті, корисні, бо не лише лікують, але й запилюють зернові, ярину і сади, а це збільшує врожай. Рівнож розказує дітям про історію і культуру України, а грою на бандурі народних пісень, дум і колядок з України пропагує наше самобутнє мистецтво, наші предковічні традиції. Дві знімки в журналі показують М. Сурмача в оточенні дітей біля пасіки, коли він грає на бандурі, три інші, як він порається на пасіці, а одна — як він споживає приготовлену ним їжу-ярину з медом, читаючи пасічну літеруру.

Дійсно треба подивляти людину старшого віку, яка весь час віддає пропаганді про працьовиту бджолу, що приносить велику користь людству, густо-часто жертвуючи своїм життям, бо від вчасного ранку до пізнього вечора в погоні за нектаром і пилком робить денно від 10 до 25 летів (залежно від віддалі), стинає свої дві пари крилець і гине, чи як жалить, що лікує артретизм і рака, поужалениі гине. Слушно древні народи, римляни, греки і єгиптяни, назвали бджолу Божою мухою, яка своїми продуктами вже тоді не лише лікувала внутрі і ззовні людський організм, але й бальзамувала тіла померлих.

Андрій Бук

● РІЗНЕ ●

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 20-го ЛИСТОПАДА 1988 р.

Парма, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. Івана Франка 334-ий Відд., о год. 12:30 по пол. в домі фінансового секретаря при 3324 Торрінґтон вул., Парма, Огайо. Проситься членів прибути і вирівняти залеглі вкладки. — Богдан Задорецький, рек. секр.

Трентон, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ 245-ий Відд., о год. 3-ій по пол. в залі УНДому при 477 Jeremiah Ave. Просимо прибути на збори. — Ів. Бойчук, гол., М. Мартиненко, секр.

●FUNERAL DIRECTORS●